

Brüssel, 13. mai 2026
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2026/0068(COD)

9116/1/26
REV 1

COMPET 555
IND 326
MI 454
MAP 105
FDI 11
TRANS 299
CLIMA 254
ENV 486
ENER 239
ECOFIN 602
UD 136
POLCOM 170
CODEC 875

MÄRKUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat
Saaja: Alaliste esindajate komitee / nõukogu

Teema: *Nõukogu (konkurentsivõime (siseturg, tööstus, teadusuuringud ja kosmos))
28. mai 2026. aasta istungi ettevalmistamine*

Tööstuse kiirendamise õigusakt: kuidas kõige paremini võimendada juurdepääsu ühtsele turule Euroopa eelistamise ja vähese CO₂ heite nõuete kehtestamise kaudu

– *Poliitiline mõttevahetus*

Delegatsioonidele saadetakse eesistujariigi taustdokument „Tööstuse kiirendamise õigusakt: kuidas kõige paremini võimendada juurdepääsu ühtsele turule Euroopa eelistamise ja vähese CO₂ heite nõuete kehtestamise kaudu“, pidades silmas poliitilist mõttevahetust konkurentsivõime nõukogu 28. mai 2026. aasta istungil.

Tööstuse kiirendamise õigusakt: kuidas kõige paremini võimendada juurdepääsu ühtsele turule Euroopa eelistamise ja vähese CO₂ heite nõuete kehtestamise kaudu**Taust**

2024. aastal kuulus ELi töötleva tööstuse arvele 18,3% ELi tööhõivest (ehk 30 miljonit inimest) ja 14,3% ELi SKPst, tekitades samal ajal 26,2% ELi kasvuhoonegaaside heitest. Seetõttu on sellel keskne roll majanduslikus jõukuses, strateegilises autonoomias ja liidu kliimaeesmärkide saavutamisel.

Hoolimata töötleva tööstuse majanduslikust tähtsusest on selle osakaal SKPs viimastel aastakümnetel vähenenud 17,4%-lt 2000. aastal 14,3%-le 2024. aastal. Sektor on olnud silmitsi probleemidega, mis tulenevad püsivalt kõrgetest energiahindadest, ülemaailmsest liigsest tootmisvõimsusest, moonutatud rahvusvahelisest konkurentsist, süsinikuheite vähendamise suurtest kapitali- ja tegevuskuludest, regulatiivsetest takistustest ning aeglastest ja ettearvamatutest loamenetlustest. Kõik see kahjustab sektori konkurentsivõimet ja süsinikuheite vähendamise võimet.

Selle tulemusena on näiteks energiamahukate tööstusharude tootmismahud alates 2019. aastast vähenenud peaaegu 20%, märkimisväärselt rohkem kui muudes tootmissektorites, kusjuures osa tootmisvõimsusest on jäänud alakasutatuks ja kahjumlikuks. Kui selle suundumuse muutmiseks ei võeta kiireloomulisi meetmeid, väheneb süsinikuheide ELis deindustrialiseerimise kaudu.

Puhastel tehnoloogiatel on probleeme ka seoses konkurentsivõime ja tarneahela haavatavusega. 15 peamisest puhtast tehnoloogiast on akude, fotoelektriliste moodulite ja elementide tootmine need tehnoloogiad, mille puhul EL on ülejäänud maailmaga võrreldes kõige vähem konkurentsivõimeline, rahuldades ligikaudu 50% oma akude nõudlusest ja 94% fotoelektriliste moodulite ja elementide nõudlusest Hiinast imporditud toodetega.

Sarnane konkurentsiprobleem on ilmne ka tarneahela mitmes järgnevas etapis. Näiteks muutus Hiina akutoitega elektrisõidukitele alates 30. oktoobrist 2024 kehtestatud tasakaalustavatest tollimaksudest hoolimata sõiduautode kaubandusbilanss Hiinaga 2025. aastal negatiivseks (1,2 miljardit eurot aasta esimesel poolel). Lisaks suurenes Hiinast pärit autoosade import aastatel 2021–2025 ligikaudu 4 miljardi euro võrra (+ 66%), samas kui eksport Hiinasse vähenes ligikaudu 50%. Selle põhjuseks on Euroopa ja Hiina toodete 30–35% hinnaerinevus. See suundumus näib kiirenevat. Autotööstuse tarnijad on juba teatanud 76 000 töökoha kaotusest ja järgmise viie aasta jooksul on ohus kuni 50% toodangust.

Nende suundumustega tegelemiseks on 4. märtsil 2026 vastu võetud tööstuse kiirendamise õigusakti ettepanekuga kehtestatud meetmete raamistik, et kiirendada tööstussuutlikkuse kujundamist ja süsinikuheite vähendamist strateegilistes sektorites, tugevdades samal ajal ELi pikaajalist vastupanuvõimet ja jõukust.

Tööstuse kiirendamise õigusakt: Euroopa eelistamise ja vähese CO₂ heite sihipäraste nõuete kehtestamine strateegiliste sektorite toetamiseks

Ettepanek hõlmab **kolme peamist sammast**: nõudluse suurendamine puhaste toodete juhtivate turgude loomiseks, ühtse turu mõjuvõimu ärakasutamine kvaliteetsete välisinvesteeringute ligimeelitamiseks ja süsinikuheite vähendamise projektide elluviimise kiirendamine.

Esimese samba raames luuakse tööstuse kiirendamise õigusaktiga raamistik vähese süsinikuheitega ja liidus toodetud tööstustoodete juhtivate turgude arendamiseks. Selle algatuse eesmärk on tegeleda piiratud nõudlusega, mis takistab tootmise laiendamist ja investeerimist süsinikuheite vähendamisse. See saavutatakse ühtse turu ulatust ära kasutades ja suurendades toodete nõudlust, mida rahastatakse riiklikust sekkumisest (riigihanked, enampakkumised ja riiklikud toetuskavad). Hõlmates liidu päritolu mõistega tooteid, mis on valmistatud riikides, kellega EL on sõlminud vabakaubanduspiirkonna või tolliliidu loomise lepingu, kajastavad komisjoni seletuskirja kohaselt kavandatud meetmed rahvusvahelisi suundumusi ja on kooskõlas ELi rahvusvaheliste kohustustega. Juurdepääs riigihankemenetlustele antakse ainult pakkujatele, kes on pärit riikidest, kus on garanteeritud juurdepääs.

Ettepanekuga kehtestatakse vähese süsinikuheitega ja/või liidu päritolu puudutavad nõuded teatavatele toodetele strateegilistes sektorites, sealhulgas:

- teras, tsement (betooni ja mördi kaudu) ja alumiinium, kui neid kasutatakse ehitus- ja autotööstuses;
- elektri-, hübriid- ja kütuseelemendiga sõidukid ning nende põhikomponendid;
- mitmesugused nullnetotehnoloogiad.

Need horisontaalsed nõuded loovad seose tööstuse kiirendamise õigusakti ja muude menetluses olevate seadusandlike ettepanekute vahel, milles selliseid mõisteid kasutatakse, nagu ettepanek sõiduautode ja kaubikute süsinikuheite normide läbivaatamise kohta ning ettepanek keskkonnahoidlike ettevõttesõidukite kohta. Neid kohaldataks kõigis riigihankemenetlustes, enampakkumistel ja riiklikes toetuskavades. Tööstuse kiirendamise õigusaktiga hõlmatud hankemenetlustes osalevatele ettevõtjatele liigse halduskoormuse tekitamise vältimiseks tõendatakse nõuetele vastavust ettevõtja kinnituse süsteemi kaudu. See lähenemisviis tagab kooskõla kehtivate riigihankeraamistikega, piirdudes samal ajal selliste ettevõtjate kontrolliga, kellega sõlmitakse leping.

Mis puudutab puhast tehnoloogiat, siis kehtestatakse liidu päritolu puudutavad nõuded nullnetotööstuse määruse¹ muudatustega, tagades nende täieliku integreerimise sellesse raamistikku. Praktikas toetaksid nende nõuete tõhusat rakendamist olemasolevad suunised, näiteks määruse artikli 28 rakendamist käsitlevad suunised², koos asjakohaste rakendamiskogemustega, mis on muu hulgas saadud päritolureeglite kohaldamisel.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1735, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2018/1724.

² Komisjoni teatis „Määruse (EL) 2024/1735 (millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2018/1724) artikli 28 rakendamise suunised“.

Selle raamistiku eesmärk on luua vähese süsinikuheitega tööstustoodete prognoositavaid nõudlussignaale, tugevdades samal ajal ELi tootmisvõimsust ja strateegilisi väärtusahelaid kooskõlas Draghi aruandes³ esitatud soovitustega.

See lähenemisviis on suunatud strateegilistele sektoritele, kus süsinikuheite vähendamise kulud on suured, ning ilma tööstuse kiirendamise õigusaktis kavandatud meetmeteta oleks mõju järgneva etapi hindadele märkimisväärne, mis suurendaks turutõrgete ohtu. See haakub ka lihtsustamiskavaga, ühtlustades võimaluse korral olemasolevaid norme ja menetlusi ning arendades neid vajaduse korral edasi.

Teise samba raames kehtestatakse ettepanekuga selged tingimused välisinvesteeringutele, mis ületavad 100 miljonit eurot kujunemisyrgus sektorites (akud, elektrisõidukid, fotogalvaanika ja kriitilise tähtsusega toored), tagamaks, et need investeeringud loovad käegakatsutavat lisaväärtust, mille alla kuulub muu hulgas kvaliteetsete kohalike töökohtade loomine, innovatsiooni edendamine ja tugevam integreerimine Euroopa väärtusahelatesse. Samal ajal püütakse sellega tagada asjakohane tasakaal algatuse eri sammaste vahel, et säilitada liidu atraktiivsus strateegiliste investeeringute jaoks, leevendades samal ajal investeeringute ümbersuunamise ohtu partnerriikidesse, kellel on eelisjuurdepääs ühtsele turule.

Kolmanda samba raames lihtsustatakse ettepanekuga tootmisprojektide loamenetlust ja tehakse see digitaalseks, kasutades lähenemisviisi „üks projekt, üks digitaalne menetlus“. Samuti kiirendab see energiamahukate süsinikuheite vähendamise projektide loaraamistikku ja toetab tööstusklastrite arendamist, määrates igas liikmesriigis kindlaks spetsiaalsed tööstustootmise eelisarendusalad.

³ Draghi, M. (2024). [Euroopa konkurentsivõime tulevik – põhjalik analüüs ja soovitusel \(B osa\)](#).

Arutelüküsimused

- Kas kavandatud raamistiku meetmed on Teie arvates piisavad, et kiirendada ELi strateegilistes sektorites tööstussuutlikkust ja vähendada süsinikuheidet, andes samal ajal piisavalt tugevaid nõudlussignaale ja investeerimiskindlust, et taastada ELi strateegiliste tööstusharude konkurentsivõime?
 - Kas leiate, et kavandatud sihipärane Euroopa eelistamine ja vähese süsinikuheidete kriteeriumid avaliku sektori kulutuste puhul saavad tõhusalt toetada strateegilisi sektoreid tootmisvõimsuse säilitamisel ja suurendamisel ELis minimaalse täiendava halduskoormusega?
-